

प्रसार माध्यमे आणि मराठी भाषा

अगस्ति कॉलेज ग्रंथालय

42346

संपादक

डॉ. भार्कर शेळके

पुस्तक जपून वापरावे.

प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा

संपादक

डॉ. भास्कर शेळके

891.4609
SHE

Agasti Arts, Commerce & Dadasaheb
Rupwate Science College, Akole

UGC LIBRARY

Acc.No.

42346

Price

1300/-

Dt.

7/10/2013

अगस्ति कॉलेज ग्रंथालय

42346

स्नेहवर्धन प्रकाशन
पुणे

विज्ञान मूल तन्त्र

विज्ञान मंडळ

विज्ञान विभाग

४० स्नेहवर्धन प्रकाशन : क्र. ८९१

४० प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा

४० प्रकाशक आणि मुद्रक :

श्री. एल. व्ही. तावरे

स्नेहवर्धन, ८६३ सदाशिव पेठ, महात्मा फुले सभागृहामागे,

पुणे - ४११ ०३०.

टेलिफॅक्स : (०२०) २४४७ २५ ४९ / २४४३६९६१

ई-मेल : snehavardhan@vsnl.net

४० © सर्व हक्क सुरक्षित

४० प्रथमावृत्ती : २५ एप्रिल २०१२

४० मुखपृष्ठ : राजेंद्र गिरधारी

४० अक्षरजुळणी : सॉफ्टवर्ड सर्व्हिसेस, पुणे.

४० मुद्रणस्थळ : स्मिता प्रिंटर्स, पुणे.

४० ISBN 978-81-89634-93-3

४० पृष्ठसंख्या : ३१६

४० मूल्य : ₹ ३००/-

२५ वर्षांपूर्वी अध्यापनरूपात आशीर्वाद देणाऱ्या

मा. दादासाहेब काळे

आणि

कै. अप्पासाहेब शेळके

आणि

जीवनप्रवासातील वाटेवरील सावलीसारख्या गुरुजनांस तसेच

विद्यार्थी मित्र

डॉ. विलास थोरात, डॉ. दत्तात्रय डुंबरे, डॉ. ज्ञानेश्वर वाल्हेकर,

डॉ. शशिकांत साळके, डॉ. अनिल उगले, डॉ. सीताराम निघुट,

प्रा. सुवर्णा खोडदे, प्रा. बाळासाहेब सोनावणे,

प्रा. दिलीप कसबे, प्रा. अनिल गर्जे, प्रा. राजेश्वर दुडुकनाळे,

प्रा. छाया बारवे, प्रा. गणपत हराळ, श्री. नितीन भोसले,

पोलिस उपायुक्त श्री. प्रकाश वाघमारे, प्रा. सचिन काकडे,

आणि

२५ वर्षे अखंड साथ देणारी पत्नी

सौ. तायदेवी यांना प्रेमादरपूर्वक अर्पण.

- भास्कर शेळके

संपादकीय

विद्यापीठ अनुदान आयोग पृस्कृत राष्ट्रीय चर्चासत्राचे दि. २७, २८ मार्च २०१० रोजी आयोजन करण्यात आले. माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगामध्ये सर्व जगच वावरत आहे आणि प्रसारमाध्यमाच्या साह्याने माहितीची ज्ञानगंगा सर्वसामान्य माणसांपर्यंत झिरपत जात आहे. म्हणूनच 'प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा' या अगदी महत्त्वपूर्ण विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात वृत्तपत्र, आकाशवाणी आणि दूरदर्शन या प्रसारमाध्यमांतील मान्यवरांबरोबर, भाषा विषयाच्या तज्ज्ञ प्राध्यापकांनी या विषयावर अभ्यासपूर्ण शोधनिबंधाचे लेखन केले, मार्गदर्शन केले, विद्यार्थ्यांनीदेखील शोधनिबंध वाचून सहभाग नोंदविला. या सर्वांना मूर्तरूप देण्याचा प्रयत्न यानिमित्ताने केला आहे. त्याचे स्वागत होईल याची खात्री आहेच !

या ग्रंथ प्रकाशनाच्या निमित्ताने मा. अध्यक्ष अॅड. संजय काळे, त्यांचे सर्व विश्वस्त मंडळ, मा. प्राचार्य डॉ. कांतीलाल पुराणे, सहकारी प्राध्यापक, कार्यालय प्रबंधक, मा. लतिफ हलवाई, त्यांचे सर्व सहकारी, चतुर्थश्रेणी कर्मचारी, विद्यार्थी ग्राहक भांडाराचे सर्व कर्मचारी, स्नेहवर्धनच्या संचालिका डॉ. स्नेहल तावरे व त्यांचे कर्मचारी यांचे मोलाचे मार्गदर्शन, सहकार्य लाभले. सर्वांबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करणे मी माझे कर्तव्य समजतो. निबंधवाचक तज्ज्ञांनी वेळेत निबंध लिहून दिल्यामुळे हे पुस्तक आपल्या हाती देताना अतीव आनंद होत आहे.

- डॉ. भास्कर शेळके

सहयोगी प्राध्यापक - मराठी विभाग प्रमुख
श्रीशिवछत्रपती महाविद्यालय, जुन्नर, जि. पुणे

भ्रमणभाष : ९८९०६८६५२१

अनुक्रमणिका

- संपादकीय / भास्कर शेळके / ०५
१. प्रसारमाध्यमे व मराठी भाषा / डॉ. मनोहर जाधव / ०९
२. भाषा परिवर्तन : एक अटळ बाब / महावीर जोंधळे / १६
३. प्रसारमाध्यमांमधील मराठी भाषा / सुभाष शं. नाईक / २१
४. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / डॉ. भास्कर शेळके व
डॉ. मिलिंद कसबे / २७
५. नभोवाणी आणि मराठी भाषा : बाळासाहेब खराडे / ३५
६. वृत्तपत्र आणि मराठी भाषा / प्रा. एस. ई. दरेकर / ४०
७. दूरदर्शन मराठी भाषा / डॉ. जयराम खाडे / ४६
८. प्रसारमाध्यम - आकाशवाणी / डॉ. वंदना नढे / ५८
९. दूरदर्शन लेखन : तंत्र व स्वरूप / डॉ. सीताराम निघुट / ६२
१०. वृत्तपत्र व्यवसाय आणि मराठी भाषा / डॉ. शशिकांत साळवे / ६९
११. वृत्तांत लेखन (फिचर) तंत्र व उपयोजन/डॉ. गर्जे अनिल लहानु / ७३
१२. आकाशवाणी : लेखन व स्वरूप / डॉ. गर्जे अनिल लहानु / ७९
१३. आंतरजाल : एक प्रसारमाध्यम म्हणून मराठी / बाळासाहेब दिघे/ ८४
१४. एक प्रसारमाध्यम म्हणून मराठी भाषेतील मुद्रित साहित्य :
एक अभ्यास / बाळासाहेब दिघे / ८७
१५. पत्रकारिता व सामाजिक बांधिलकी / शिवाजी शिंदे / ९०
१६. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / प्रा. धनंजय वाघमारे / ९८
१७. आकाशवाणी व मराठी भाषा / प्रा. डॉ. ए. बी. उगले / १०७
१८. व्यक्तिमत्त्व विकास : चित्रपट / प्रा. सुहास निर्मळे / १०९
१९. वृत्तपत्र आणि मराठी भाषा / प्रा. उमा उत्तम काळे / ११३
२०. वर्तमानपत्र आणि मराठी भाषा / प्रा. नवनाथ अगंद शिंदे / ११७
२१. प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य / प्रा. डॉ. ज्ञानेश्वर वाल्हेकर / १२३
२२. लोककला आणि प्रसारमाध्यमे / प्रा. दिलीप कसबे / १२८
२३. दूरचित्रवाणी, टेलिव्हिजन व मराठी भाषा / प्रा. सुधीर कृष्णाजी जोशी / १३२
२४. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा... / भालेराव नितीन नारायण / १३६
२५. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / प्रा. डॉ. जयद्रथ जाधव / १३८

२६. मराठी वृत्तपत्रे आणि समीक्षा / डॉ. भरत देशमुख / १४३
२७. वृत्तपत्र - प्रभावी प्रसार आणि माध्यम/प्रा. डॉ. विजय पाटील/१४७
२८. प्रसारमाध्यमे, मराठी भाषा आणि मराठी माणूस
प्रा. डॉ. भारत हंडीबाग, प्रा. डॉ. दत्तात्रय प्र. डुंबरे / १५१
२९. वृत्तपत्र आणि प्रसारमाध्यम / प्रा. किरण पिंगळे / १५५
३०. चित्रपटकथा / प्रा. शिवाजी रामनाथ सुंभे / १५९
३१. वर्तमानपत्र या प्रसार माध्यमाचे स्वरूप, उद्दिष्ट व कार्य /
प्रा. संजय कदम / १६२
३२. एक प्रभावी प्रसारमाध्यम : वृत्तपत्र
प्रा. झिझुडें बाबासाहेब पुंडलिकराव / १६५
३३. वर्तमानपत्र आणि पुस्तक परीक्षण / प्रा. छाया बारवे / १६८
३४. आकाशवाणीवरील जाहिरातीचे स्वरूप व मर्यादा
प्रा. एस. एल. गायकवाड / १७२
३५. प्रसारमाध्यमे, मराठी भाषा व स्त्रियांचे प्रबोधन
प्रा. डॉ. कीर्ती मुळीक / १७६
३६. दूरदर्शनवरील जाहिरातीची भाषा
प्रा. डॉ. राजाभाऊ विनायक भैलुमे / १८१
३७. मराठी भाषा आणि आकाशवाणीवरील कार्यक्रमांचे
स्वरूप-विशेष / डॉ. पांडुरंग भोसले / १८४
३८. वृत्तपत्र : एक प्रभावी प्रसारमाध्यम / डॉ. केशव तुपे / १९६
३९. वृत्तपत्रीय लेखनकौशल्य / प्रा. श्रीराम य. गडकर / १९९
४०. नभोवाणी स्वरूप व नभोनाट्य लेखनकौशल्ये /
प्रा. अशोक लिंबेकर / २०५
४१. वऱ्हाडी बोलीच्या प्रसाराकरिता पश्चिम विदर्भातील
एफ.एम. आकाशवाणीचे योगदान / डॉ. अण्णा वैद्य व प्रा. अशोक
लिंबेकर / २११
४२. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / प्रा. जगदीश आवटे / २१५
४३. प्रसारमाध्यमातील मराठीचे स्वरूप / प्रा. डॉ. तुषार चांदवडकर / २१८
४४. प्रसारमाध्यमे आणि नोकरी व्यवसायाच्या संधी
प्रा. सौ. मंगल डोंगरे / २२३

४५. वृत्तपत्र आणि मराठी भाषा / राजेश्वर माधवराव डुडूकनाळे / २२९
४६. आकाशवाणी व दूरदर्शन : बदलते स्वरूप / प्रा. गणेश मोहिते / २३६
४७. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / प्रा. व्ही. वाय. गावडे / २४१
४८. वृत्तपत्र आणि साहित्य / डॉ. बाळासाहेब गुंजाळ / २५१
४९. दूरदर्शन संहिता लेखनाची कौशल्ये / प्रा. एन. डी. कवडे / २५८
५०. मराठी भाषा आणि माध्यमांची भूमिका / प्रा. पंकज वानखेडे / २६३
५१. दूरचित्रवाणी आणि भाषिक कौशल्य /
(बातमीपत्र संहिता लेखन व निवेदन संदर्भात)
प्रा. डॉ. राहुल राजाराम हांडे / २६९
५२. ग्रामीण साहित्य संशोधन : अडचणी व उपाय, दिशा
प्रा. भास्कर शेळके / २७८
५३. आकाशवाणीवरील बातमीपत्रांचे लेखन / प्रा. सुवर्णा खोडदे / २८३
५४. आकाशवाणी आणि मराठी भाषा / प्रा. सौ. वैशाली सावंत / २८८
५५. दूरदर्शन आणि आकाशवाणी / प्रा. यशोद पाटील / २९३
५६. आकाशवाणी माध्यम / प्रल्हाद यादव / २९५
५७. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा / डॉ. सुरेश पैठणकर / २९९
५८. व्यावहारिक मराठी आणि प्रसारमाध्यमे : भाषांतर /
व शास्त्रीय वाङ्मय / निरंजन घाटे / ३०१
५९. भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, लेखन कौशल्य / प्रा. डॉ. बाबासाहेब
शेंडगे / ३०७
६०. प्रसार माध्यमातील नोकरीच्या संधी / प्रा. डॉ. स्नेहल तावरे / ३११